

TARTALOM

- **Klímaparát tippek**
 - *Melegedjünk energiatakarékosan!*
- **EnergiaKözösségek hírek**
 - *Megnyitottuk a 2. évadot*
- **Klímahírek itthon**
 - *Példaértékű kibocsátás semlegesítés*
 - *Takarékos masinák*
- **Klímahírek külföldről**
 - *Mekkora a rabszolgalábnyomunk?*
- **Olvasnivaló**
 - *Klímaparát mese: A múmik karácsonya*
- **Érdekes honlapok, néznivaló**
 - *Gyermekzenészek hulladékhangszerekkel*
- **Klímaparát termékek és szolgáltatások**
 - *Átmeneti otthonok konténerből*

Boldog kislábnyomos ünnepeket kívánunk minden Olvasónknak!
a *Kislábnyom* hírlevél csapata

Hűtőnk és a gleccserolvadás meg a globális élelmiszerlánc

Bármennyire nehéz elképzelni, háztartásunk számos szálon kötődik a globális rendszerekhez, és így hatással van azokra, sőt, befolyásolni is tudja azokat! És minél többen teszünk valamit, kitarthatóan, annál nagyobb és erősebb hatást tudunk elérni.

Az élelmiszer-rendszer nem működik ma jól. Ennek egyik legelgondolkodtatóbb tünete, hogy globális viszonylatban minden 7 emberből 1 éhezik, vagy legalábbis nem jut elegendő ételhez, ugyanakkor az emberi fogyasztásra termelt élelmiszer 1/3-a hulladék lesz. Ezt kiegészíthetnénk még azzal, hogy az 1 milliárd éhező mellett 1 milliárd embernek okoz komoly egészségügyi problémát az elhízás.

Gödöllői klíma-klubunkat, majd a Nagycsalád – kis lábnyom és a Kislábnyom programokat azzal a felhívással hirdettük meg, hogy “Gyere, csatlakozz, ha tudni szeretnéd, mi a kapcsolat hűtőd és a gleccserolvadás között!”. Most kiegészítjük ezt azzal, hogy mi a kapcsolat hűtőd és nem csak a gleccserolvadás, de a globális élelmiszerlánc, az éhezés között is.

Az, hogy a sok millió háztartás mekkora és milyen hűtőt vesz, hogyan működteti és tartja karban, és nem utolsó sorban, hogy mit pakol bele, sok mindent befolyásol világszerte.

Fontos, hogy háztartásunk méretének függvényében válasszunk hűtőt – ha túl nagy, feleslegesen hűtünk teret, és nagy a kisértés is, hogy telepokoljuk, ugyanakkor, ha túl kicsi, és tele kell tömnünk, nem fog hatékonyan hűteni.

Fontos az is, hogy takarékosan, hatékonyan működjön – fenntartásához minél kevesebb energia kelljen – azaz, minél kevesebb nyersanyagot kelljen bányászni, kevesebb energiát kelljen az erőművekben előállítani, majd hozzánk szállítani. És ezt nem kizárólag az befolyásolja, hogy milyen a hűtő energiaosztálya, hanem az is, hogyan használjuk és tartjuk karban (milyen fokozatra állítjuk, mennyit nyitogatjuk, hogy tesszük bele az élelmiszert, ételmaradékot, leolvasztjuk-e, portalanítjuk-e a kondenzációs rácsot stb.). Nem utolsó sorban, feltehetjük magunknak azt a kérdést is, hogy vajon szükségünk van-e mindig hűtőre? Kiválthatja-e télen vagy bizonyos időszakokra pl. a hűvös kamra?

Végül, fontos, hogy mit pakolunk bele... télen spanyol epret vagy saját készítésű savanyúkáposztát? Argentín marhahúst vagy mangalicakolbászt? Egyáltalán, milyen arányban teszünk bele húsféléket, tejterméket és zöldséget, gyümölcsöt? Van-e a hűtőnkben télen is paprika, paradicsom, vagy szezonális, elsősorban helyi élelmiszerek? Tudjuk-e, honnan származik, hol termelte, milyen módszerekkel és ki, amit megesszünk?

És mit tehetünk, teszünk mi magunk? Mivel a rendszerek összefüggnek, **az energiatudatos, klímaparát és etikus, felelős élelmiszerfogyasztás alapelvei megegyeznek:**

1. Ne termeljünk élelmiszer hulladékot: együnk meg mindent, amit megesszünk;
2. Válasszunk szezonális élelmiszereket;
3. Együnk kevesebb hús- és tejterméket;
4. Élelmiszerfogyasztásunkkal, vásárlásainkkal is támogassuk azokat az elveket, amelyeket fontosnak tartunk, azaz például a helyi termelőket és a méltányos kereskedelmet;
5. Főzzünk okosan, klímaparátan és energiatakarékosan (pl. használjuk a kuktát, tervezzünk, és próbáljunk ki nyers fogásokat).

Ezen elvek betartása akár újévi fogadalmunk is lehet 2013-ra! Sok inspiráció, ötlet és tipp található a megvalósítással kapcsolatban a Kislábnyom hírlevél különböző számaiban, ám, hogy segítsük a fogadkozókat, januári számunkban összegyűjtjük őket! Addig is, mostani számunkban több cikk is kapcsolódik a témához *Hazai hírek*, *Olvasnivaló*, *Érdekes honlapok* és *néznivaló* rovatainkban...

A cikket az OXFAM nemzetközi szervezet kezdeményezése inspirálta: <http://www.oxfam.org/en/grow/method>

Melegedjünk energiatakarékosan!

Egy átlagos háztartás energiafogyasztásának 86%-át a fűtés és a melegvíz előállítása teszi ki. Íme, néhány ötlet, melyekkel kényelmi szokásaink feladása nélkül csökkenthetjük energiahasználatunkat.

- **A karbantartás mindig hatékony módszer.**
 - A rendszeresen karban tartott és vízkövetlenített kazán, bojler nagyobb hatásfokkal működik.
Elektromos bojler esetén 1 mm vízkőréteg akár 10%-kal is növelheti a fogyasztást!
 - Szigeteljük a melegvíz csöveket, ezzel is csökkentve a hővesztésedet.
 - A fűtési szezon beköszönte előtt (vagy ha elmulasztottuk, még közben is lehetséges) légtelenítsük a radiátorokat.
- **Szabályozzuk a hőmérsékletet!**
 - Napközben állítsuk 18-21°C-ra a termosztátot, azonban éjszakára és a napnak arra a részére, amikor nem vagyunk otthon, vehetjük 2- 3 °C-kal lejjebb!

Vízkövetlenítés eredménye...

Az 1. magyar évad nyertes energiaközössége (ld. kép) azt tapasztalta, hogy a kicsit hűvösebb benti hőmérséklethez könnyebben hozzá lehet szokni, mint gondolnánk ☺

- Használjunk hőfok-szabályozót minden helyiségben (a padlótól kb. 1,6 m-re helyezzük a termosztátot, ahol nem éri közvetlen napsütés), és rendszeresen ellenőrizzük, megfelelő-e a helyiség hőmérséklete.
 - Csak azokat a szobákat fűtsük, amelyeket használunk is, illetve vegyük lejjebb a fűtést a ritkán használt szobákban.
 - Állítsuk 60°C-ról 50°C-ra a vízmelegítőn a melegítés fokát, így 10%-kal csökken a felhasznált energia költsége.
- Helyezzük úgy a bútorokat, hogy ne akadályozzák a levegő szabad áramlását és a fűtőberendezés működését.

- Télen terítsünk több szőnyeget a padlóra, így akár 10%-kal kevesebb hő szökhet meg a szobákból.

Top tipp haladóknak

- A külső falakra szerelt radiátorok mögé helyezünk hővisszaverő fóliát. A hőtükör fólia beszerezhető a nagyobb környezetbarát termékeket forgalmazó zöld internetes áruházakban, vagy kartonból és alumínium fóliából háziilag is készíthető.
- Ha eddig nem volt külön állítható a hőmérséklet az egyes helyiségekben, célszerű felszerelni a radiátorokra termosztatikus szelepet.

Amit még megtehetünk...

- Ha több mint 12 éves a termosztátunk, érdemes elgondolkoznunk egy új berendezés beszerzésén. Ehhez nem kell lecserélni a kazánt, ám lehetővé teszi, hogy áttegyük megfelelő helyre az új szobai hőfok-szabályozót.
- A központifűtés-rendszer keringető szivattyúját cseréljük le egy A energiasztályú szivattyúra.
- A vízmelegítőket úgy szereljük fel, hogy a lehető legközelebb legyenek a használat helyéhez.

Tudtad?

Egy épület általunk érzékelt hőmérséklete valójában a levegő hőmérsékletének és a falak hőmérsékletének az átlaga. Ezért lehet, hogy egy rosszul szigetelt helyiségben fázunk a kellemes levegő hőmérséklet ellenére. Például, ha 19 °C-os a levegő hőmérséklete, de csak 15 °C-os a falaké, a hőmérsékletet 17 °C közelinek fogjuk érezni. Így ahhoz, hogy 20 °C-os legyen a hőérzetünk, fel kell emelnünk a levegő hőmérsékletét 24 °C-ra.

További fűtéssel, a meleg bent tartásával kapcsolatos tippek az EnergiaKözösségek honlapon találhatóak

http://www.energyneighbourhoods.eu/sites/default/files/tippe_k_futes.pdf

Sikeresen megnyitottuk a 2. fordulót!

2012. december 1-jén a GreenDependent Intézet közösségi-családi energiatudatos délutánt szervezett, melynek keretében kezdetét vette az EnergiaKözösségek verseny második fordulója. A gödöllői Művészetek Házában közel 100 felnőtt és 30 gyermek gyűlt össze, s míg a nagykorúak a szakmai programkínálatnak köszönhetően elmerülhettek az energiatakarékosság rejtelmibe, addig az apróságokat játszótérre várta.

A rendezvényt Dr. Gémesi György, Gödöllő város polgármestere, a program magyarországi védnöke, nyitotta meg. Ezt követően Antal Z. László, a MTA TK Szociológiai Intézet munkatársa kapott szót. Ő, aki a Klímabarát Települések Szövetségének elnöki posztját is betölti, arról mesélt, hogyan telnek egy szociológus valóban energia- és klímatudatos mindennapjai a munkában és a magánéletben.

Az előadások sorában ezután a 16 országban zajló EnergiaKözösségek program hazai lebonyolítójának, a GreenDependent Intézet munkatársainak beszámolója következett. Vadovics Edina és Vadovics Kristóf bemutatták a programot az újonnan alakult közösségek jelen lévő képviselőinek, majd ismertették az első évad eredményeit és az energiatakarékossági verseny során összegyűjtött leghasznosabb megtakarítási tippet, melyek hozzájárulhatnak a verseny második fordulójának még jobb eredményéhez is.

Miután levetítésre kerültek az EnergiaKözösségek kisfilm verseny nyertes magyar és európai alkotásai, Lohász Cecília, az Energiaklub szakoktatója beszélt arról, hogy mire és miért jó az épületek energiatanúsítványa. Amint elmondta, a Lakcímke egy független szakértő által készített műszaki dokumentum, amely az otthonunk energiaállapotát értékeli, és egyúttal az energiamegtakarítási lehetőségeket is leírja. A délután folyamán az energiatanúsítvánnyal kapcsolatban felmerült egyéni kérdéseket és egyéb tanácsokat személyesen is lehetőség volt megvitatni az előadóval.

Az elméleti előadások után a gyakorlati megoldások is teret kaptak. Többek között a Csudadió jóvoltából az öko-mosás fortélyait sajátíthattuk el, illetve szerezhettük be az ehhez szükséges alapanyagokat, kellékeket.

Szintén jelen volt az Ökoszolgálat. Standjuknál különböző környezetbarát és energiatakarékos termékeket lehetett kézbe venni és kipróbálni, de akinek nagyon megtetszettek a hasznos eszközök, meg is vehette őket.

Mindezek mellett a gödöllői klíma-klub asztalánál Kutyik István osztotta meg tapasztalatait az érdeklődőkkel, melyeket egy sörkollektor saját kezű elkészítése során szerzett. Mivel István kísérletező alkat, egyéb gépészeti ismereteit is közkinccsé tette, melyekkel igyekszik otthonuk energiafelhasználását csökkenteni.

De hogy biztosan ne unatkozzon senki, a fair trade sarkban méltányos kereskedelemről származó kávé, teát és bio sütit is lehetett kóstolni és vásárolni. Végül a Solier Cafe üzletes és klímabarát (helyi, szezonális és vegetáriánus) szendvicseivel az éhségét is csillapíthatta mindenki, s a Bivaly együttes vezetésével tartott táncbálon rögtön le is mozgotta a kalóriákat.

Vadovics Edina és Vadovics Kristóf előadása itt megtekinthető.

Lohász Cecília előadása itt megnézhető.

További képek a rendezvényről itt.

A rendezvény alatt ötletgyűjtést is szerveztünk, ahol a résztvevők megoszthatták már megvalósított vagy tervezett ötleteiket, hogy hogyan lehet klímabarátabbá varázsolni az ünnepeket.

Az alábbiakban ezekből szemezgetünk:

Néhány ötletes ajándék/program:

Természetesen, minden saját kézzel készült ajándék kedvesebb emlék lehet, mint a boltban, futtában beszerzett értékek (értéktelenségek?). Na és ha az ajándék hulladékból vagy már nem használt tárgykból, anyagokból készül, a karbon-lábnomunkát is jelentősen csökkenthetjük. Ilyenkor, nem utolsósorban, a megajándékozott klímatudatosságát is növeljük!

- Ilyen érdekes, de hasznos ajándék lehet, pl. egy fotel és ahhoz kapcsolódó asztal sörös dobozokból, ha sok ilyen hulladék keletkezik nálunk vagy környezetünkben (lásd a képen).

- Egyszerűbb és kevesebb előkészületet igénylő vállalkozás, ha egy vászonszatyrot magunk hímzünk valamilyen személyes üzenettel vagy a megajándékozott nevével.

- Kisebb gyerekek is elkészíthetik ajándékukat pl. origamiból, mely díszítésnek is kiváló.

Forrás: <http://cre-art.blog.hu/>

A Karácsony remek alkalom, hogy régi, nem használt játékokat, díszeket, háztartási eszközöket stb. ajándékozzunk el - nem kell feltétlenül újat venni. Nagy az esélye, hogy amit mi nem használunk, másnak jól jöhet. De gondolhatunk arra is, hogy jótékonyági célra ajánljuk fel megunt, nem használt tárgyainkat, ruhadarabokat, játékokat stb.

- Több résztvevő is elmesélte, hogy náluk nem tárgyat ajándékoznak egymásnak Karácsonyra, hanem programot, pl. közös túrázást, társasozást.

Az **előkészületek** energiaigényét, karbon-lábnyomát is remekül tudjuk csökkenteni az alábbi ötletek felhasználásával. Sok ötlet azért is tetszett nekünk, mert nem csak klímabarát, de közösségépítő hatása is van.

Hajtogatott karácsonyfa.

Forrás: <http://napidoktor.hu/cikk/79.9542/Oko-Karacsony--nem-csak-zoldeknek>

szétesztjük. Így szintén könnyű takarékoskodni a hozzávalókkal, a sütő és a konyhai eszközök használatával (2 tojást felverni ugyanannyi energia, mint 10-et), ráadásul annyi féle süti kerül az asztalunkra, ahány család összeállt.

- Arra is akadt példa, hogy az adventi koszorút készíti együtt egy baráti társaság, mely így egy hangulatos, karácsonyi ráhangolódássá válik, miközben az anyagokat hatékonyabban tudják beszerezni és feldolgozni.

Megkértük a résztvevőket arra is, hogy osszák meg velünk tapasztalataikat, megvalósított vagy megvalósítandó ötleteiket, hogy **miképp lehet karácsonyfát állítani karácsonyfa nélkül**.

Többen elmondták, hogy ők házilag nevelt növényeket használnak karácsonyfaaként:

- Feldíszíthetjük pl. a kertben lévő fenyőfát.

- Vagy az egyik szép dísznövényünket „előléptethetjük” karácsonyfavá.

- Esetleg hajtogathatunk origami karácsonyfát.

- Hasonló ötletek nem csak a családok szintjén megvalósíthatóak! Finnországban, Kaunas városa megelégedte, hogy hatalmas, gyönyörűsége fenyőket kell kivágni minden évben a városi karácsonyfa állításához, így inkább PET palackokból készítették el. Máshol sörösuvegekből készítették hasonlókat.

Az ünnep után pedig:

- a félélsikerült ajándékokat el lehet ajándékozni akár jövőre, akár jótékonyági célra, és

- a megmaradt ételt ajánljuk fel a rászorulóknak.

További klímabarát ünnepi tippek [itt](#) olvashatóak.

A Csalán Egyesület is csatlakozott az EnergiaKözösségek programhoz

„Mérhető megtakarítások” címmel indított programot Veszprémben novemberben a Csalán Környezet- és Természetvédő Egyesület. Éghajlat- és pénztárca barát megoldásokat népszerűsítene, majd próbálnak ki a résztvevő háztartások. A programot a GreenDependent Egyesület Kislábnyom kampánya inspirálta, és az érdeklődő háztartások az EnergiaKözösségek programban is részt vesznek.

További információk: <http://csalan.hu/mit-teszunk/eghajlatvedelem/versenyezz-a-csapatunkkal>

Az EnergiaKözösségek program támogatója:

Az elültetett petőfi körtje fa a gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola udvarán.

Példaértékű kibocsátás semlegesítés

A GreenDependent CONVERGE c. projektje keretében 2012 júniusában Gödöllőn szervezett nemzetközi műhelykonferencia széndioxid-kibocsátásának semlegesítésére a résztvevők és szervezők adományaiból 50 db őshonos gyümölcsfa csemetét vásárolt. A csemetéket Pórszombatról, Kovács Gyula Tündérkertjéből szerezték be, amely az egyik legnagyobb hazai önkéntes génbank.

A gyümölcsfa csemetéket az alábbi helyekre osztották szét, hogy ott gondos felügyelet mellett növekedhessenek:

- Általános- és középiskolák Gödöllőn - 5 db fa
- A "Tiszta Udvar Rendes Ház" nyertes társasházai - 10 db fa
- A magyar CONVERGE csapat tagjai - 7 db fa
- Gödöllői klíma-klub tagjai - 20 db fa
- A Szent István Egyetem bio tangazdasága - 8 db fa

A rendezvény 8,8 tonnás karbon-lábnymát így egyedülálló módon nem a fák 20 év körüli élettartama, hanem 2,3 év alatt semlegesítik.

Forrás: <http://intezet.greendependent.org/hu/node/151#overlay-context=hu/h%25C3%25ADrek>

Termőre fordultak az első gyümölcsfák

2011 áprilisában zárult a GreenDependent Nagycsalád-kis lábnyom c. programja, melynek végén 20 darab gyümölcsfát osztottak ki a kapcsolódó rendezvények karbon-lábnymának részbeni semlegesítésére.

Idé nyáron a fák meghálálták az eddig befektetett ápolást és nevelgetést, és meghozták első terméseiket gondos gazdáik nagy örömeire.

Lombhaború - milliárdok veszendőbe

Eleink bizonyára meglepődve törölgetnék szemüket, ha valamilyen csoda folytán felébrednének. Ami az ősz beköszöntével a lehullott lombbal egyes településeken (és kertekben) történik, valóságos abszurd. A lombtalanítás során milliárdokat költünk arra, hogy az értékes humuszalanyagokat kertjeinkből, közterületeinkről eltávolítsuk.

Forrás: <http://szike.zpok.hu/node/255>

Megnyílt A Világbolt!

Az ún. világboltok szerte a világon méltányosan forgalmazott (fair trade) termékeket kínálnak az oda betérő tudatos vásárlóknak.

A Central Passage épületében, az új Gödör Klubbal szemben nyílt bolt kínálatában a méltányosan forgalmazott kávé, kakaó, csokoládé, tea, kézműves termékek és textilák mellett olyan hazai kézművesek portékái is helyet kapnak, akik a fenntarthatóságra is alapvető szempontként tekintenek.

A bolt elérhetőségei

- cím: 1062 Budapest, Király utca 8.
- telefon: +36-70/314-9556; e-mail: avilagbolt@gmail.com
- nyitva tartás: minden nap 12:00 - 20:00 óra között.

Forrás: <http://vilagbolt.hu/>; <http://www.facebook.com/AVilagbolt?fref=ts>

Takarékos masinák

Már a karácsonyi vásárláskor kereshetjük a boltokban az „E.ON Energiatakarékosági Díj 2012 nyertese” címkével ellátott háztartási termékeket és okos döntésünkkel akár több tízezer forintot is megspórolhatunk évente.

A verseny díjaira bármely háztartási készülékgyártó ingyenesen benevezheti készülékét. Az energiafogyasztás vizsgálatát a TÜV Rheinland Intercert Kft. szakértői végezték el, akik számítása szerint ha a 10 évnél idősebb készülékeinket cseréljük le a legkorszerűbbekre, akár 130.000 forintot is megspórolhatunk évente.

Forrás:

<http://greenfo.hu/hirek/2012/12/05/takarekos-masinak-dijai>

Termékkategória	Nyertes készülék
3 D tévék (118-162 cm):	LG47 colos (119 cm) Cinema 3D Smart TV
2 ajtós kombinált hűtő:	Electrolux EN3613AOX alulfagyasztós (245+90 literes)
Mosógép (6 kg kapacitásig):	FAGOR FET-6412
Mosógép (6 kg felett):	MELE Softtronic W 5965
Mosogatógép (9 terítéses):	CANDY CDP 4709
Mosogatógép (12 terítéses):	BOSCH Active Water Eco
Hajszárító (1000-1500 W):	PHILIPS HP 8107 Salon Essential
Hajszárító (1500 W felett):	REMINGTON D-3010
Porszívó (1600 W telj-ig):	Electrolux ZG8800 UltraOne Green
Porszívó (1600 W felett):	BOSCH BSG132030
Gőzölős vasaló (2000 W-ig):	PHILIPS GC1905 Vízpermet
Gőzölős vasaló (2000 W +):	RUSSEL HOBBS Steamglide
Gőzállomás gőzfejlesztős vasaló (2000-2400 W):	PHILIPS GC 8640 PerfectCare Aqua nagynyomású gőzállomás

EU-s díj az Átalakulóknak

Az Átalakuló Város mozgalom nyerte idén az Európai Bizottság Gazdasági és Szociális Bizottságának (EGSZB) közösségi társadalom első díját. Gratulálunk a kezdeményezésnek és magyar résztvevőiknek: a Klímaparát Wekerle és a Mozgalom az Átalakuló Kecskemétért és a képviselőinek!

Forrás: <http://www.transitionnetwork.org/news/2012-12-03/european-union-award-transitioners>

Doha: érdemi döntések helyett alulról jövő kezdeményezések a jövő?

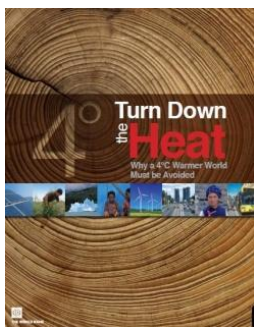
Sajnos hiába vagyunk túl egy olyan éven, amely során a klímaváltozás egyre fenyegetőbbben érintette a gazdagabb és szegényebb országokat egyaránt, ez mégsem volt elég intő jel a tárgyaló felek számára a napokban véget ért dohai klímacsúcson. „Ideje lenne belátni, hogy amit a kutatók évek óta állítanak, és amit emberek milliói tapasztalnak nap mint nap, még sürgetőbbé teszi a klímaváltozás elleni harcot. **Minden év, amit a kormányok elpazarolnak tétlenségükkel, csak súlyosítja a jövőbeni károkat!**” - mondta Fáth Ákos, a WWF Magyarország megbízott igazgatója.

A tárgyalásoktól elvárható minimális eredmény az lett volna, ha az országok valós (nem csupán könyvelési manőverekkel elért) kibocsátás-csökkentésben állapodnak meg, ha rendezik a pénzügyi kérdéseket (mikor és pontosan mekkora összeggel járulnak hozzá a klíma alapokhoz) és lefektetik egy jogi értelemben is kötelező érvényű, igazságos és ambiciózus globális megállapodás alapjait. Mindezek helyett egy ijesztően gyenge megállapodás született, ami messziről elkerüli a felelősségvállalásnak még csak a gondolatát is. A Dohában elfogadott záró csomag ugyan tartalmazza a kiotói jegyzőkönyv lejárató paragrafusának meghosszabbítását - azaz egy második vállalási periódust -, de a konkrétumok lefektetését a következő évi konferenciára bízta. Sajnos ez a kiterjesztés még eléggé ködös, és sok kiskaput rejt, melyeket a későbbiekben mindenképpen tisztázni kell majd.

„A klíma krízis egyre sürgetőbb, a civil szervezetek továbbra is azon fognak dolgozni, hogy beláttassák a kormányokkal, hogy nincs több időnk, cselekednünk kell. Az emberek is ezt várják, hiszen saját bőrükön érzik a tétlenség árát.” – mondta Ahsbahs Krisztina, a WWF Magyarország éghajlatváltozási és energetikai projektvezetője, mely vélemény abszolút összhangban volt a Dohában résztvevő civil szervezetek nyilatkozataival, és ez sok reményt ad a folytatáshoz!

Forrás: http://www.infomovar.hu/hir_olvas/permalink:melypont-a-dohai-csucs-utan-tetlenul-nezik-a-klimakatasztrofat-2012-12-12-050000/

Milyen lenne a világ, ha 4 fokkal melegebb lenne?

Sokszor elgondolkozunk azon, vajon milyen lesz a világ a gyerekeink, unokáink idejében, akiknek a klímaváltozás hatásaival igazán együtt kell majd élniük. A mostani tétlenség árát ők fogják megfizetni – a kérdés csak az, mekkora és milyen lesz ez az ár.

Bár a kutatók egyetértenek, hogy kb. 2°C-os átlagos melegedés mellett lehet csak elképzelni egy élhető, a maihoz hasonló minőségű világot, az országok jelenlegi elköteleződéseit, vállalásait figyelembe véve 3,5-4°C-os melegedést jósolnak az évszázad végére. A *Potsdam Institute for Climate Impact Research* azt vizsgálta, hogy milyen hatásokkal kell majd számolnia az emberiségnek ebben az esetben: és az eredmény elkéserítő. A tengerparti városok víz alá kerülnek, az élelelmellátás soha nem látott akadályokba ütközik, a száraz területek tovább száradnak, miközben máshol a kezelhetetlen áradások száma és mértéke tovább nő, a biodiverzitás visszafordíthatatlanul lecsökken. A kutatás elemzői ugyanakkor felhívták a figyelmet, hogy ne a világvégre készüljünk, hanem tegyünk meg minnél többet, egyéni, közösségi és állampolgári szinten, hogy a felmelegedés mértékét csökkentsük.

Forrás: <http://www.guardian.co.uk/global-development/poverty-matters/2012/nov/19/latest-predictions-climate-change-shock-action?intcmp=122>, és [http://climatechange.worldbank.org/sites/default/files/Turn Down the heat Why a 4 degree centigrade warmer world must be avoided.pdf](http://climatechange.worldbank.org/sites/default/files/Turn%20Down%20the%20Heat%20Why%20a%204%20degree%20centigrade%20warmer%20world%20must%20be%20avoided.pdf)

Mekkora a rabszolgábnymunkunk?

A www.slaveryfootprint.org segítségével megismerhetjük egy-egy fogyasztó „rabszolgábnymunkát”, ami nem más, mint a már közismert karbon-lábnymó ötletének kiterjesztése, azaz azt jelenti, hogy hány rabszolga dolgozik is az érdekünkben. A *FairTrade Fund* nonprofit csoport szerint a tőlünk akár sok ezer kilométerre robotoló kényszermunkások bizony ezer szállal kötődnek hozzánk, pontosabban azokhoz a termékekhez, amelyeket a fejlett társadalmakban halomra Klímabarát Wekerle vásárolnak az emberek: legyen szó akár elektronikai cikkekről, ékszerekről vagy a trikókról, amelyeket épp ma viselünk.

A *Slavery Footprint* rabszolgának tekint minden olyan embert, akit fizetség nélkül, erőszakkal kényszerítenek munkára, akit kizsákmányolnak, és akinek nem áll módjában változtatni körülményein. Az amerikai külügyminisztérium világszerte 27 millióra taksálja a rabszolgák számát és a nyugati társadalmak fogyasztóira átlagosan 55 rabszolga jut, vagyis ennyi kényszermunkás dolgozik egy-egy emberre.

Forrás: <http://utajovobe.eu/hirek/elelmezes/276-okologiai-labnyom-utan-itt-a-rabszolgabnyom>

How many slaves
work for you?

What?
Slaves work for me? ↓

Find out
Take the survey →

Klímaparát mese: A múmik karácsonya

A múmik kunyhójukban téli álmukat aludták. El sem tudták képzelni, mi lehet az, ami őket ebben megzavarhatja.

Múmi Pajti: Jaj, miért kell fölébredni. (dörzsöli a szemét) Tavasz van már?

Böhhöli: Tavasz?! Karácsony van, érted, karácsony?! És én még nem készültem el semmivel, mindenki körbe szaladgál, mint a bolondok, és semmi sincs elintézve.

MúmiPajti: Mama, ébredj! Úgy látszik, valami rettenetes dolog történik. Karácsonynak hívják.

Múmi Mama: Mit mondasz, micsoda?

MúmiPajti: Nem nagyon tudom, de semmi sincs elintézve, és mindenki körbe szaladgál, mint a bolondok. Talán megint árvíz van?

(Óvatosan megrázza Szpoligit): Ne ijedj meg, de valami borzasztó történt...

A mese elolvasható a Kislábnym hírlevél 12. számában.

Forrás: <http://grymumintroll.blogg.se/>

Egy dinamikus kertész és a torma

A Kalmár Gergelyvel, egy jelenleg Japánban élő és Michelin csillagos étterem számára is magas minőségű zöldséget termeszto kertésszel készült interjú rengeteg érdekes információt tartogat nem csak kertészkedést kedvelők, hanem a minőségi, egészséges ételeket, zöldségeket kedvelők számára is. Olyan kérdéseket boncolgat például, hogy:

- Melyek azok a növények, amik kiszipolyozzák a talajt?
- Miért nem megfelelő érettségi szintű növényeket eszünk?
- Kell vajon a klímaváltozás miatt növénytermesztési szokásainkon, a termesztett növények összeállításán változtatnunk?

Ízelítőtül íme egy kis részlet az interjúból: "...Az elmúlt tíz-húsz év alatt alapvetően átalakult talajaink nedvességfogó képessége. Például azért is, mert romlott az erdő/szántó arány: mindig kevés volt az erdőnk, de most még annál is kevesebb. A klímaváltozásra erőteljes erdősítéssel kellett volna felkészülnünk. Ha nincs erdőterület, még az esőfelhő is elkerül bennünket. Spanyolországban a minisztérium már nagyon támogatja a visszaerdősítést, s nem véletlenül. Mi meg közben olyan EU-támogatásokra pályázunk, amelyek a vegyszeres gazdákat éltetik, hogy műtrágyára és gázoljára költsék a pénzt."

A teljes interjú elolvasható: http://buvosszakacs.blog.hu/2012/11/21/fustbe_ment_terv_937#more4916374

Bébi-cukorrépa, kerti zsálya virága, vadsóska...

Élelmiszertermelés és nők – online eszmecsere

Az **Oxfam** nemzetközi jótékonyági szervezet indított angol nyelvű online eszmecsere-t a nők élelmiszertermelésben betöltött szerepéről az esélyegyenlőség, az élelmiszer biztonság és önrendelkezés szempontjából. A beszélgetés célja, hogy olyan élelmiszertermelési politikák és mechanizmusok alakulhassanak ki, amelyek jól működnek nemcsak a férfiak, a nők számára is. Számos érdekes témáról fejtik ki a világ különböző részeiben élő nők és férfiak a véleményüket, és, természetesen, olvashatók további hozzászólások a témához. Néhány példa:

- Női farmerek, akik éhesen fekszenek le estétként
- Nők és a mag-megőrzés
- A nők újra-civilizálják a férfiakat

Forrás és a blog elérhetősége: <http://blogs.oxfam.org/en/food-and-gender>

Gyulai Iván: A fenntartható fejlődés

Megjelent Gyulai Iván, ökológus, a fenntartható fejlődés, fenntarthatóság egyik legjelentősebb magyar gondolkodójának új tanulmánya. A kiadvány 12 fejezetben tárgyalja a fenntartható fejlődés különböző vonatkozásait, kezdve a fogalom jelentésének tisztázásától a fenntarthatatlanság tüneteinek és okainak elemzésén át a fenntartható életmódig.

„A tudásnak és bölcsességnek kéz a kézben kell járniuk a fenntarthatóság érdekében. A bölcsesség a tudás kontrollja, es ha a bölcsesség nem tartja féken a tudást, abból romboló erő lesz. Gyakorlatilag ezt éljük meg a XXI. század elején, ráadásul úgy, hogy még több tudást vetünk latba problémáink kezelésére, pedig ahhoz éppen bölcsességre lenne szükségünk.”

Forrás: <http://greenfo.hu/kiadvanyfigyelo/2012/12/01/osszefoglalo-gyulai-ivan-fenntarthato-fejlodes-cimu-tanulmanyarol>

A kiadvány teljes terjedelmében letölthető: http://www.ecolinst.hu/extra/A_fenntarthato_fejlodes_web.pdf

Vissza a jövőbe - Viktoriánus épületből zéróenergiás ház

Egy 1840-es évekből származó viktoriánus épület Birmingham belvárosi részén, egy extra energiahatékonyságot célzó felújítás, átalakítás nyomán ma már karbon semleges, zéró energiás lakóingatlanként üzemel (legalább annyi energiát termel, mint amennyit elhasznál). A John Christophers brit építész tervei nyomán átalakított épület 2010-ben - mint építészeti kiválóság - elnyerte a "RIBA award for architectural excellence" díjat.

Hazánkban sajnos ilyen példa egyenlőre elképzelhetetlen, mert a műemlékek helyreállítása, átalakítása és felújítása hozzávetőlegesen 30-40 százalékkal kerül többbe, mint egy új épület építése. Jelenleg az elrettentő szabályrendszer és engedélyezési gyakorlat mellett semmi nem motiválja a beruházót, hogy műemlékfejlesztésbe kezdjen. De reméljük, hogy a külföldi példák a hazai gyakorlatra is hatással lehetnek!

Forrás: <http://www.greenpressblog.com/2011/09/vissza-jovobe-viktorianus-epuletbol.html>

Mikor érünk már oda?

<http://www.treehugger.com/slideshows/public-transportation/how-fast-could-you-travel-across-usa-1800s/>

A digitális kommunikáció, a szupergyors vonatok, autópályák és egyre olcsóbb repülőutak korában hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy nem is olyan régen a távolságok egészen mások voltak. Az 1800-as években például egy párszáz mérföldes utazás az USA-ban többnapos vonatozást jelentett. Eljutni a keleti partról a nyugatra – ami napjainkban kevesebb, mint egy nap – akár hetekig is eltarthatott!

A www.treehugger.com oldalon néhány régi térkép segítségével nyomon követhetjük, hogyan gyorsult az utazás sebessége 1800 és 1930 között. A modern technológia jelentősen csökkentette a távolságokat, ugyanakkor hatalmasra növelte a közlekedés környezeti hatásait és teljesen megváltoztatta az emberek világképét is. A nyugati világban természetessé és hétköznapivá vált az ingázás, az "átugrunk Londonba" jellegű hétvégi kiruccanás, a tengerentúlon nyaralás.

Forrás: Axel Scheffler
www.resurgence.org

Nem véletlen, hogy a sebességbe befáradt Slow Movement (*Lassú Élet Mozgalom*) nem csak a gyorséttermeket utasítja el: szerintük az utazás öröme és lényegét elveszi a megérkezés utáni sürgető vágy. „Az utazás több kellene legyen, mint reptérről repterre rohanás, látványok habzsolása és menetközben bekapott falatok!”

Téli madáretetés – Sok-sok tipp és még több videó az MME-től

„Köztudott, hogy télen nem minden madarunk vonul melegebb tájakra, számos faj itthon marad. Az már kevésbé közsímet, hogy a tőlünk északabbra fekvő, mostohább téli klímájú területek madarai számára sok esetben Magyarország jelenti a telelőterületet.

Hazánk környezetállapota ma még lehetővé teszi, hogy a ház körül gyakori madarak emberi segítség nélkül is átvészeljék a telet. Az etetés viszont nagy könnyebbséget és biztonságot jelent a környék madarainak – nekünk pedig rengeteg megfigyelési élményt –, különösen az itatással és a mesterséges odúkkal együtt, de csak akkor, ha az etetést folyamatosan, egész télen végezzük.”

Videók és tippek itt: <http://mme.hu/napi-madarvedelem/madarvedelmi-eszkozok/teli-madaretetes.html>

Gyermekzenészek hulladékhangszerekkel

„A világ ideküldi a szemetét. Mi zenét küldünk vissza.” (Favio Chavez, a *Landfill Harmonic* zenekarvezetője)

A Paraguay folyó partján fekvő *Cateura* városa szeméttelre épült. 1.500 tonna hulladék érkezik a telepre naponta, súlyosan szennyezve az ország legfontosabb vízforrását szolgáló folyót és mérgezve a település lakóit. A veszélyes hulladékok közvetlen közelében több, mint 2.500 család él, legtöbbször – a gyerekeket is beleértve – a telepen dolgozik, mint újrahasznosító. A szegénység miatt a gyerekek nem járnak iskolába – családjaik fennmaradása érdekében dolgozniuk kell.

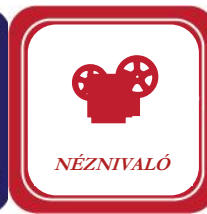
Favio Chávez, aki környezetvédelmi technikusként maga is a telepen dolgozik, elhatározta, hogy segíteni fog a teljes kilátástalanságban élő gyermekeken: a hulladékokból hangszereket készített, megtanította zenélni a fiatalokat és ezzel kiutat mutatott számukra a reménytelenségéből.

A videó angol felirattal megtekinthető itt: <http://www.youtube.com/watch?v=O6rgkCUstaE>

Forrás és további információ: <http://www.inquisitr.com/430560/landfill-harmonic-the-recycled-orchestra-of-paraguay/>

Forrás: es.paperblog.com

Leghasznosabb átalakulásra, változásra buzdító filmek

<http://transitionculture.org/2012/12/05/the-top-ten-films-as-chosen-by-transition-initiatives/>

November végén az Átalakulás Mozgalom egyik alapítója, Rob Hopkins, internetes szavazást hirdetett – szerette volna kideríteni, hogy mely filmek voltak a legnagyobb hatással a mozgalom tagjaira munkájuk során. Az átalakuló közösségek szerint leghasznosabb, leginkább inspiráló filmek Top 10-es listáját a <http://transitionculture.org> oldal 2012. dec. 5-én tette közzé. Íme a filmek, amelyek közül többet már mi is bemutattunk a Kislábnym hírlevél korábbi számaiban:

1. Átalakulásban 1.0 és 2.0 (*In Transition 1.0 & 2.0*)

Az Átalakulásban című filmben megnézhetünk néhány „átalakuló várost”. Olyan emberekkel találkozhatunk, akik szerint a klímaváltozás enyhítése és az energiaválság kezelése nem várhat egyezményekre, ezért a saját környezetükön, a barátokkal, szomszédokkal együtt próbálnak kialakítani egy ésszerűbb életvitelt.

A filmek honlapja: <http://www.intransitionmovie.com>

Az 1.0 film magyar felirattal megtekinthető itt: <http://vimeo.com/18955102>

2. A jövő farmja (*A Farm for the Future*)

A BBC filmje Rebeccáról szól, aki természetfilmes karrierjét feladva úgy dönt, hogy hazaköltözik Angliába, átveszi a családi farm irányítását, és megpróbálja azt átalakítani egy természetközelibb, alacsonyabb energiafogyasztású, fosszilis energiaforrásoktól független gazdasággá.

A film magyar felirattal megtekinthető itt: <http://vimeo.com/21230111>

3. A közösség ereje – Hogyan élte túl Kuba az olajcsúcsot? (*The Power of Community*)

Amikor Közép-Európában már több országban folyamatban volt a rendszerváltás, Kuba egy másfajta problémával nézett szembe: a Szovjetunió nem tudott tovább energiasegélyt adni. Azóta a kubai népnek sikerült átmennie egy nagyon fontos átalakuláson, és olyan mezőgazdaságot létrehozni, amely nem függ a fosszilis energiaforrásoktól.

A film honlapja: <http://www.powerofcommunity.org/cm/index.php>

A film magyarul megtekinthető itt: <http://vimeo.com/22889484>

4. Koyaanisqatsi

A QATSI trilógia első része. A dokumentumfilm címe egy hopi indián szó, azt jelenti "kizökkent világ". Az 1975 és 1982 között forgatott film két világ - a városi élet és technológia és a természet - összeütközésének apokaliptikus víziója.

A filmek honlapja: <http://koyaanisqatsi.org/>

5. A boldogság gazdaságtana (*The Economics of Happiness*)

A helyi közösségek és gazdaság megerősítése segíthet szétesőben lévő világunk – az ökoszisztémák, a társadalmak és saját magunk - helyreállításában.

A film honlapja: <http://www.theeconomicsofhappiness.org>

5. A hülyeség kora (*The Age of Stupid*) (megosztott 5. hely)

A film 2055-ben egy pusztulásra ítélt világban játszódik. „Miért nem mentettük meg otthonunkat, a Földet, ameddig még lehetett?” - teszi fel a kérdést a főszereplő idős történész, számára már archív, 2008-as filmfelvételek nézegetése közben.

A film honlapja: <http://www.nelegyhulye.com/>

7. Az átalakulás hangjai (*Voices of Transition*)

Az *Átalakulás hangjai* egy független, 65 perces, lelkes és szenvedélyes munkával létrehozott dokumentumfilm, a gazdálkodók és közösségek válasza az élelmiszerellátás bizonytalanságára. Nem csak a túlélésről szól, hanem arról is, hogyan gyarapodjunk és javítsuk életminőségünket.

Bemutató: http://www.youtube.com/watch?v=othVgok_d04

A film készítőinek oldala: <http://www.milpafilms.org/>

8. Föld! A film (*Dirt, the movie*)

A 2009-ben készült dokumentumfilmben végigjárhatjuk az utat a föld keletkezésétől a jövőnket fenyegető pusztulásáig, megismerhetjük a föld környezeti, gazdasági, társadalmi és politikai hatásait. A világ különböző pontjain felkeresett, a földdel és a földek megmentéséért dolgozó szakértők beszélnek arról, hogyan lehet tiszteletben és kölcsönös hasznot nyújtó kapcsolatban létezni a talpuk alatt élő talajjal.

A film magyar felirattal megtekinthető [itt](#).

9. Nincs holnap (*There's no tomorrow*)

A félórás dokumentumfilm a források kimerüléséről, az energiáról és arról is szól, miért kivitelezhetetlen a végtelen növekedés egy véges erőforrásokkal rendelkező bolygón.

A film magyar felirattal megtekinthető itt: <http://www.youtube.com/watch?v=VOMWzjRiBg>

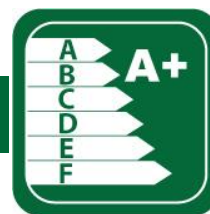
10. A külvárosi lét vége (*The End of Suburbia – Oil Depletion and the Collapse of the American Dream*)

Az amerikai külvárosok nem léteznének olcsó kőolaj nélkül. Mi lesz velük, ha elkezdi fogyni az olaj?

A film honlapja: <http://www.endofsuburbia.com/>

A film megtekinthető itt: <http://www.youtube.com/watch?v=Q3uvzcY2Xuq>

„Védd meg a Földet!” társasjáték

Szinte minden nap halljuk a TV-ben, hogy veszélyben a föld légköre a kibocsátott üvegházhatású gázok miatt. Állítólag ennek köszönhető az átlaghőmérséklet emelkedése, az egyre szélsőségesebb időjárási helyzetek és a sarki jégsapkák olvadása is. Mivel a 24. órában van az emberiség, fontos hogy ezt tudatosítsuk a gyerekeinkben is. Biztosan könnyebben megértik, ha szórakozva tanulják meg, hogy energiatakarékosabban élve elkerülhető a katasztrófa. A játék célja, hogy a hagyományos energiafogyasztókat kiváltsuk megújuló energiafelhasználási módokkal mielőtt bekövetkezik a katasztrófa. Szórakoztató, oktató játék a család minden tagjának.

Ára: 3.990 Ft

Megrendelhető: <http://www.gemklub.hu>

Forrás: http://www.gemklub.hu/jatek/65411/minimax_vedd_meg_a_foldet_281340

Kiadó: Minimax
Játékosok száma: 2-4
Életkor: 4-99
Játékidő: 35 perc

Hővisszanyerő szellőztető rendszer

A Zehnder kínálata igen széles hővisszanyerő gépekből: a legkisebb gép egy-két szobára alkalmas, maximum szállítása 100 m³/h, a legnagyobb gép 4.000 m³/h szállítású, irodaházak, társasházak számára jó választás.

A leggyakoribb géptípus a ComfoAir 350, amely három változatban kapható:

1. Alap változat: alap (műanyag) hőcserélővel, nyári bypass ággal
2. Elektromos fűtéssel: az alap változat, beépített elektromos előfűtéssel
3. Entalpia hőcserélővel

A gép rendelkezik passzívház minősítéssel, így hatásfokát nem a forgalmazók fantáziája, hanem egy független intézet határozta meg (*Passive Haus Institut, Darmstadt*).

A Zehnder teljes szellőztető rendszert ajánl Comfosystems márkanév alatt. Minden kapható és egységes rendszert alkot az előfűtéstől a gépen keresztül a légszűrő hálózaton át egészen a befűvő-elszívó rácsokig, szelepekig.

További információ: <http://www.cseresznye.net/termekeink/szellozteto-rendszer/zehnder-comfoair-szelloztetogep.html>

Miért jó a hővisszanyerő szellőztető rendszer:

<http://cseresznye.net/szellozteto-napkollektor-hoszivattyu-muszaki/cikkek/hovisszanyeros-szellozes-zehnder-rendszerrel.html>

Árajánlat kérhető a teljes rendszer építésére itt: <http://www.cseresznye.net/ajanlatkeres.html>

Átmeneti otthonok hontalanoknak konténerből

Az angliai Brightonban a város vezetése lakássá alakított konténerekkel kívánja megoldani az átmenetileg fedél nélkül élők elhelyezését. Mindegyik konténerlakásban lesz fürdőszoba, konyha és gipszkarton borítás a falakon. Hollandiában már sikerrel alkalmazták az ötletet - egész komplexumokat építettek az újrahaznosított konténerekből az Amszterdamban tanuló diákok számára.

Brightonban egyre drágábbak az ingatlanok és a lakbérek, ugyanakkor alacsony az átlagfizetés, ami komoly lakhatási problémákhoz vezet.

Forrás, képek és további információ [itt](#).

Textilpelenka kibocsátás-semlegesítéssel

A biopamutból készülő textilpelenkákat gyártó [Charlie Banana](#) a *Climate Action* nevű szervezettel együttműködésben lehetőséget biztosít vásárlói számára, hogy az előállítás és szállítás karbon-lábnymát részben semlegesítsék. Az online boltban hat különböző klímamentő program támogatására adományozhatnak pénzt a szülők:

1. [Biodiverzitás védelme](#) Ugandában
2. A [szén kiváltása](#) Kína keleti partvidékén
3. A vulkánok [hőenergiájának hasznosítása](#) Indonéziában
4. [Erdőirtások mérséklése](#) Brazíliában megújuló biomassza használatával
5. Kis [vízierőmű](#) építése Kína délnyugati részén
6. [Szélenergia használata szén helyett](#) Kínában

Forrás és további információ: https://www.charliebanana.com/Offset-Part-of-Your-Carbon-Footprint_p_298.html

Hasznos információk, kapcsolat

Szerkeszti: Vadovics Edina
Közreműködött: Antal Orsolya, Boza-Kiss Benigna, Gáll Veronika,
és Vadovics Kristóf

Design: Iconica Bt.

Szerkesztőség: GreenDependent Egyesület
2100 Gödöllő, Éva u. 4.
Tel.: 06-28-412-855

E-mail: info@greendependent.org

Honlap: www.greendependent.org

A Kislábnym Hírlevél korábbi számai a www.kislabnyom.hu oldalon
megtalálhatók és onnan letölthetők.

A hírlevelet az info@kislabnyom.hu címen lehet lemondani.